

4. Плевинскис П.В. Некоторые типичные трудности при проведении единоличных судебно-медицинских экспертиз в случаях наезда автомобиля на пешехода со смертельным исходом/ Плевинскис П.В.//Судовомедична експертиза. – 2015. - №1.-С. 59-62
5. Шевцов С.О. Дорожньо-транспортні події. Критерії оцінки дій водія / С.О. Шевцов, К.В. Дубонос. — Харків : Факт, 2003. — 176 с., с. 12
6. Транспортно-трасологическая экспертиза по делам о дорожно-транспортных происшествиях (диагностические исследования) : метод. пособ. для экспертов, следователей и судей / [Грановский Г.Л., Корухов Ю.Г., Горская И.В. и др.]. — М. : МЮ СРСР, ВНДІСЕ, 1988
7. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз, затверджена наказом Міністерства юстиції України від 08.01.1998 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 № 1950/5) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>

Питюренко Костянтин Дмитрович,
курсант четвертого курсу ФПФОДР
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Коваленко Андрій Васильович,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ІЗ ДОГОВОРУ ПРОКАТУ

В умовах сьогодення поширеними є випадки коли особа не в змозі придбати собі ту чи іншу річ. У цих випадках Цивільним кодексом України(далі-ЦК України) передбачено такий варіант як отримання речі у прокат.

Проблематику складання договору прокату розглядали видатні вчені, такі як, Луц В.В., Харитонов Є. О., Вітрянській В.В., Бондар В.Я., Романцев Ю.В, Панченко М.І. та інші.

Договір прокату на сьогодні є одним із різновидів договору найму та регулюється главою 58 ЦК України. Термін "прокат" застосовувався і в дореволюційному законодавстві, правда, там він використовувався лише як одна з назв договору майнового найму. За словами Д. І. Мейєра, договір майнового найму мав декілька назв, різниця у застосуванні яких полягала в тому, що кожна з цих назв, визначаючи один і той самий договір майнового найму, надавала вказаному договору особливий відтінок, і, зокрема, словом "прокат" іменувався зазвичай найм меблів, одягу та іншого рухомого майна[1,с. 164]

У ЦК УРСР 1963 р. договорі побутового прокату присвячувалися окремі статті (273-276). За договором побутового прокату, відповідно до ст. 273 ЦК УРСР державні, кооперативні та інші громадські організації надають громадянам у тимчасове користування за плату предмети домашнього вжитку, музичні інструменти, спортивний інвентар, легкові автомобілі та інше майно [2]. На сьогодні визначення договору прокату надається ст. 787 ЦК України, відповідно до якої за договором прокату наймодавець, який здійснює підприємницьку діяльність з передання речей у найм, передає або

зобов'язується передати рухому річ наймачеві у користування за плату на певний строк [3].

Крім того, ч. 2 ст. 787 ЦК визначає договір прокату як договір приєднання (ст. 634 ЦК), тобто наймодавець самостійно визначає всі умови прокату (строк, ціну, умови користування річчю тощо), а наймач укладає договір, тільки повністю приєднавшись до запропонованих умов. Разом із тим типові умови договору прокату, що встановлені наймодавцем, не можуть порушувати прав наймачів, установлених законом (наприклад, не можна заборонити наймачеві відмовитися від договору прокату та повернути річ наймодавцеві в будь-який час, оскільки це право передбачене ст. 790 ЦК). Якщо ж умови, що погіршують становище наймача, будуть включені наймодавцем до договору прокату, вони вважатимуться нікчемними [4, с. 383].

Договір прокату також визначається як публічний договір (ч. 3 ст. 787 ЦК Укра!ни), що створює наймачам додаткові гарантії захисту їхніх інтересів. Це означає, що наймодавець взяв на себе обов'язок здійснювати підприємницьку діяльність передання речей у найм кожному, хто до нього звертається. Тобто (ст. 633 ЦК України) він не має права надавати переваги одному наймачеві перед іншим щодо укладення цього договору, не має права відмовитися від укладення договору прокату за наявності в нього можливостей надання наймачеві відповідних речей у найм. У разі необгрунтованої відмови наймодавець має відшкодувати збитки, завдані наймачеві такою відмовою. Умови договору прокату як публічного договору встановлюються однаковими для всіх наймачів, крім тих, кому за законом надані пільги. Якщо актами цивільного законодавства встановлені певні правила, то вони обов'язкові для сторін [5, с. 583].

Цивільний кодекс України не висуває окремих вимог до форми договору прокату. Беручи до уваги загальні правила, що містяться в ст. 636 ЦК України, можна дійти висновку, що договір прокату може укладатися в будь-якій формі, якщо інше не передбачено в Типових умовах договору прокату.

Договір прокату, як і інші види договорів найму, є оплатним договором. При оформленні предметів прокату на термін до 30 діб наймач вносить оплату повністю за весь час користування предметом прокату відповідно до діючих тарифів. За прокат предметів, виданих на тривалий термін (понад місяць), оплата вноситься щомісяця: за перший місяць - при видачі предмета прокату, а за кожний наступний - не пізніше 7 днів після дня закінчення терміну платежу, зазначеного в договорі прокату (замовленні-зобов'язанні). Оплата за користування окремими предметами прокату (музичні інструменти, швейні машини та інше) здійснюється в пунктах прокату в спеціально виділених приміщеннях за годинним тарифом [6].

Під час укладення договору прокату наймодавець не вправі в односторонньому порядку змінювати розміри плати для наймачів, крім випадків, визначених у законі договорі або іншому нормативному акті. Розрахунковими документами між сторонами вважаються касовий чек електронного контрольно-касового апарата або квитанція [7, с. 248].

За прострочення платежу наймач оплачує вартість прокату згідно з тарифами, які діють на момент оплати платежу, а також пеню У разі прострочення платежу внаслідок незалежних від наймача причин оплата здійснюється за тарифами, що діяли під час прострочення платежу [8, с. 162].

Особливістю договору прокату є специфічні права й обов'язки, які мають сторони (ст. 791 ЦК Укра!ни). Наймач за договором прокату не має права на укладення договору піднайму (ч. 1 ст. 791 ЦК України). Тобто річ,

взята на прокат, має використовуватися виключно самим наймачем для задоволення його особистих побутових потреб. Передавати її в тимчасове оплатне користування третім особам не дозволяється. Разом з цим ЦК України не забороняє передачу предмета прокату в тимчасове безоплатне користування (позичку) іншим особам, це можуть бути члени Сім'ї наймача або друзі. У такому випадку відповідальним перед наймодавцем за стан речі залишається наймач.

ЦК України покладає обов'язок на наймодавця здійснювати як капітальний, так і поточний ремонт предмета прокату. Він звільняється від цього обов'язку у разі, якщо доведе, що пошкодження речі сталося з вини наймача

Порядок надання в тимчасове користування громадянам предметів культурно-побутового призначення та господарського вжитку конкретизує обов'язок наймодавця самостійно здійснювати ремонт переданої в прокат речі. У разі виходу з ладу предмета прокату наймодавець протягом трьох робочих днів з дня отримання заяви від наймача зобов'язаний усунути недоліки на місці, а в разі потреби в майстерні. За час перебування предмета прокату в ремонті оплата за прокат не проводиться, за винятком, коли наймачу предмет прокату було замінено на рівноцінний [9].

Проаналізувавши дану тему, зробимо наступні висновки, що договір прокату має певні особливості які ми розглянули та є нічим іншим, як способом задоволення потреб людини. Ці особливості регламентовані у різних інструкціях, нормативно-правових актах та Кодексах, на нашу думку задля спрощення процедури ознайомлення людини з низкою прав та певними особливостями даного договору необхідно все це систематизувати в один документ який регулюватиме відносин, що виникають з передачі речі в тимчасове користування за плату на певний строк.

Бібліографічні посилання:

1. Мейер Д.И. Русское гражданское право :в2ч./Д.И. Мейер. -М.: Статут, 1997- .-Ч.2.- 1997. -451 с.
2. Цивільний кодекс УРСР від 18.07.1963 р[Електронний ресурс]- Режим доступу-zakon.rada.gov.ua
3. Цивільний кодекс України від 19 червня 2003 року N 980-IV [Електронний ресурс]- Режим доступу-zakon.rada.gov.ua
4. Романец Ю.В. Система договорів в гражданском праве России / Ю.В. Романец. - М. : Юрист, 2001. -596 с.
5. Цивільне право України :у2кн./за ред. О.В. Дзери, Н.С. КузнецовоТ. - К.: ЮрТком Інтер, 2002. - 1276 с.
6. Порядок надання у тимчасове користування громадянам предметів культурно-побутового призначення та господарського вжитку, затвердженого наказом Українського союзу об'єднань, підприємств і організацій побутового обслуговування населення (Укрсоюзсервіс) від 16 грудня 1999 р. № 46-[Електронний ресурс]- Режим доступу-zakon.rada.gov.ua
7. Панченко М.І. Цивільне право України : [навчальний посібник] / М.І. Панченко. - К. : Знання, 2005. - 672 с.
8. Цивільне право України (в запитаннях та вщповцях): [навчальний посібник] / за ред. С.О. Харитонова, А.І. Дрешлюка, О.М. Калгтенко. - Х. : ТОВ «Одюсей», 2005. - 676 с.
9. Порядок надання у тимчасове користування громадянам предметів культурно-побутового призначення та господарського вжитку(п 4.4.)-[Електронний ресурс]- Режим доступу-zakon.rada.gov.ua